LIETUVOS RESPUBLIKOS GARANTIJŲ DARBUOTOJAMS JŲ DARBDAVIUI TAPUS NEMOKIAM IR ILGALAIKIO DARBO IŠMOKŲ ĮSTATYMAS

2016 m. rugsėjo 14 d. Nr. XII-2604
Vilnius

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šio įstatymo paskirtis – šio įstatymo nustatyta tvarka užtikrinti minimalų darbuotojų apsaugos lygį jų darbdaviui tapus nemokiam, taip pat nustatyti ilgą nepertraukiamo darbo stažą turinčių darbuotojų papildomas finansines garantijas juos atleidus.

2. Šiuo įstatymu įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai, nurodyti šio įstatymo priede.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Administratorius** – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir kitos Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos, vykdančios Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo administravimą.

2. **Darbdavio administratorius** – Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo (toliau – Įmonių bankroto įstatymas) nustatyta tvarka paskirtas įmonės administratorius, Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo (toliau – Fizinių asmenų bankroto įstatymas) nustatyta tvarka paskirtas bankroto administratorius ar asmuo, kitoje valstybėje narėje atliekantis įmonės administratoriaus ar bankroto administratoriaus funkcijas atitinkančias funkcijas.

3. **Ilgalaikio darbo išmoka** – ilgalaikio darbo pasibaigimo atveju suteikiama papildoma finansinė garantija atleistam darbuotojui.

4. **Įmokos** – darbdavių mokamos šiame įstatyme nustatytos įmokos.

5. **Įmokų administratorius** – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir kitos Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos.

6. **Įmokų mokėtojas** – darbdavys, mokantis šiame įstatyme nustatytas įmokas.

7. **Taryba** – Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo priežiūros organas, sudarytas iš darbdavių organizacijų, profesinių sąjungų organizacijų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) atstovų.

II SKYRIUS
GARANTIJOS DARBUOTOJAMS JŲ DARBDAVIUI TAPUS NEMOKIAM

3 straipsnis. Asmenys, kuriems užtikrinamos garantijos jų darbdaviui tapus nemokiam

1. Šiame įstatyme nustatytos garantijos darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam užtikrinamos:

1) Lietuvos Respublikoje įsteigtų juridinių asmenų, išskyrus Lietuvos banką, biudžetines įstaigas, politines partijas, profesines sąjungas, religines bendruomenes ir bendrijas, taip pat fizinių asmenų, ūkininkų ir kitų fizinių asmenų, kurie verčiasi individualia veikla, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatyme, ir kurių pagrindinių turtinių interesų vieta yra Lietuvos Respublikoje (toliau – fizinis asmuo), dėl kurių pradėtas Lietuvos Respublikos įstatymuose numatytas bankroto procesas, darbuotojams;

2) kitų Europos Sąjungos valstybių narių arba kitų Europos ekonominės erdvės valstybių (toliau – valstybė narė) juridinių asmenų ar kitų organizacijų, dėl kurių pradėti Lietuvos Respublikos įstatymuose numatytam bankroto procesui tolygūs nemokumo procesai, padalinių, įsteigtų Lietuvos Respublikoje, darbuotojams;

3) Lietuvos Respublikoje neįsisteigusių valstybių narių juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių, fizinių asmenų, kurių pagrindinių turtinių interesų vieta yra kitoje valstybėje narėje, kurie atitinkama veikla verčiasi ne mažiau kaip dviejų valstybių narių teritorijose ir dėl kurių pradėti Lietuvos Respublikos įstatymuose numatytam bankroto procesui tolygūs nemokumo procesai, darbuotojams, kurie nuolat dirba Lietuvos Respublikoje.

2. Jeigu šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodyti juridiniai asmenys, valstybių narių juridinių asmenų ar kitų organizacijų padaliniai, fiziniai asmenys atitinkama veikla verčiasi ne mažiau kaip dviejų valstybių narių teritorijose, šis įstatymas taikomas jų darbuotojams, kurie nuolat dirba Lietuvos Respublikoje.

3. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytų juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių, fizinių asmenų (toliau šiame skyriuje – darbdaviai), kurie atitinkama veikla verčiasi ne mažiau kaip dviejų valstybių narių teritorijose, darbuotojai laikomi nuolat dirbančiais Lietuvos Respublikoje, jeigu jie Lietuvos Respublikoje faktiškai vykdo pagrindinius įsipareigojimus

darbdaviui. Kai neįmanoma nustatyti, ar darbuotojas nuolat dirba Lietuvos Respublikoje, laikoma, kad darbuotojas dirba valstybėje narėje, kurioje yra jo darbovietė.

4. Sprendžiant dėl nemokumo procesų, pradėtų kitoje valstybėje narėje, lygiavertiškumo Lietuvos Respublikos įstatymuose numatytam bankroto procesui, atsižvelgiama į kitoje valstybėje narėje priimtus sprendimus dėl nemokumo procesų, nurodytų 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų (OL 2004 m. specialusis leidimas, 19 skyrius, 1 tomas, p. 191) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2011 m. birželio 9 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 583/2011 (OL 2011 L 160, p. 52), A priede.

5. Garantijos darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam užtikrinamos darbuotojams, dirbusiems iki teismo nutarties iškelti bankroto bylą arba kreditorių susirinkimo nutarimo bankroto procedūras vykdyti ne teismo tvarka priėmimo dienos, neatsižvelgiant į tai, ar jų darbo santykiai tęsiasi, ar darbo sutartis baigėsi darbo santykius reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka, taip pat neatsižvelgiant į darbo sutarties rūšį.

6. Garantijos darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam užtikrinamos skiriant ir mokant išmokas iš Garantinio fondo.

4 straipsnis. Garantinio fondo samprata ir paskirtis

1. Garantinis fondas yra valstybės išteklių fondas, skirtas užtikrinti garantijas darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam.

2. Garantinį fondą administruoja Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir kitos Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos.

3. Garantinis fondas administruojamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, šiuo ir kitais įstatymais, Garantinio fondo nuostatais ir kitais teisės aktais.

4. Garantinio fondo nuostatus tvirtina Vyriausybė.

5 straipsnis. Garantinio fondo lėšos

1. Garantinio fondo lėšas sudaro:

1) šio straipsnio 3 dalyje nurodytų subjektų įmokos;

2) delspinigiai, palūkanos ir baudos;

3) iš darbdavių gautos lėšos administratoriaus reikalavimams tenkinti;

4) fizinių ir juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių savanoriškos įmokos;

5) pajamos už investuotas laikinai laisvas Garantinio fondo lėšas;

6) kitos teisėtai gautos lėšos.

2. Garantinio fondo lėšos kaupiamos ir saugomos Lietuvos Respublikos valstybės iždo (toliau – valstybės iždas) bendrojoje sąskaitoje.

3. Į Garantinį fondą 0,2 procento dydžio įmokas nuo darbuotojams, kuriems taikomi Lietuvos Respublikos socialinio draudimo teisės aktai, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo (toliau – Valstybinio socialinio draudimo įstatymas) nustatyta tvarka apskaičiuotų pajamų, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, moka:

1) Lietuvos Respublikoje įsteigti juridiniai asmenys, jų filialai ir atstovybės, išskyrus Lietuvos banką, biudžetines įstaigas, politines partijas, profesines sąjungas, religines bendruomenes ir bendrijas;

2) fiziniai asmenys;

3) valstybių narių juridinių asmenų padaliniai, įsteigti Lietuvos Respublikoje.

4. Laikinai laisvas Garantinio fondo lėšas valdo ir sprendimus dėl šių lėšų investavimo Lietuvos Respublikos finansų ministro (toliau – finansų ministras) nustatyta tvarka priima Lietuvos Respublikos finansų ministerija (toliau – Finansų ministerija), garantuodama, kad reikalingos investuotos lėšos, taip pat investavimo metu gautos pajamos būtų laiku grąžinamos į valstybės iždo bendrąją sąskaitą išmokų iš Garantinio fondo skyrimo tęstinumui užtikrinti. Laikinai laisvomis Garantinio fondo lėšomis laikomos valstybės iždo bendrojoje sąskaitoje esančios Garantinio fondo lėšos, kurios laikinai neskiriamos išmokoms iš Garantinio fondo mokėti, nenaudojamos banko operacijoms ir išlaidoms, susijusioms su šio įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje nurodytų paraiškų parengimu, taip pat Garantinio fondo administravimo ir laikinai laisvų Garantinio fondo lėšų investavimo išlaidoms apmokėti.

5. Jeigu išmokoms iš Garantinio fondo mokėti Garantiniame fonde trūksta lėšų, Tarybos sprendimu išmokoms iš Garantinio fondo gali būti naudojamos lėšos iš Ilgalaikio darbo išmokų fondo. Garantinio fondo išmokoms panaudota Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšų suma turi būti atkurta iš įmokų į Garantinį fondą.

6 straipsnis. Garantinio fondo lėšų naudojimas

1. Garantinio fondo lėšos naudojamos šioms iki paraiškos skirti lėšų iš Garantinio fondo (toliau – paraiška) pateikimo administratoriui dienos darbuotojams neišmokėtoms išmokoms:

1) darbuotojui priklausančiam darbo užmokesčiui, bet ne didesniam kaip užpraeitą kalendorinį ketvirtį, buvusį prieš darbuotojo atleidimo dieną, priskaičiuotų darbuotojui su darbo santykiais susijusių pajamų, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, 3/4 sumos ir neviršijančiam kalendorinio ketvirčio, einančio prieš nutarties iškelti bankroto bylą arba kreditorių susirinkimo nutarimo bankroto procedūras vykdyti ne teismo tvarka priėmimo

dienos mėnesį, Lietuvos statistikos departamento skelbiamų trijų šalies ūkio vidutinių mėnesinių bruto darbo užmokesčių sumos. Kai užpraeitą kalendorinį ketvirtį, buvusį prieš darbuotojo atleidimo dieną, priskaičiuotų darbuotojui su darbo santykiais susijusių pajamų, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, suma yra mažesnė už tris minimaliąsias mėnesines algas arba tokios sumos nebuvo, laikoma, kad išmoka nesumokėtam darbo užmokesčiui atlyginti yra lygi trijų minimaliųjų mėnesinių algų sumai;

2) piniginei kompensacijai už nepanaudotas kasmetines atostogas, neviršijančiai vienos minimaliosios mėnesinės algos;

3) išeitinei išmokai, numatytai Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – Darbo kodeksas) 56 straipsnio 2 dalyje, 57 straipsnio 8 dalyje, 62 straipsnio 3 dalyje, ar Darbo kodekso 218 straipsnio 4 dalyje numatytam vidutiniam darbo užmokesčiui už priverstinės pravaikštos laiką ir kompensacijai, neviršijančiai dviejų minimaliųjų mėnesinių algų sumos;

4) apmokėti už prastovą, neviršijant vienos minimaliosios mėnesinės algos;

5) Lietuvos Respublikos žalos atlyginimo dėl nelaimingų atsitikimų darbe ar susirgimų profesine liga laikinojo įstatymo nustatytam žalos atlyginimui dėl nelaimingų atsitikimų darbe ar susirgimų profesine liga, kai ši prievolė šiame punkte nurodyto įstatymo nustatyta tvarka nepereina valstybei.

2. Skiriant šio straipsnio 1 dalyje nurodytas išmokas, darbdavio administratoriaus prašymu Garantinio fondo lėšos naudojamos:

1) kredito pervedimams dėl išmokų iš Garantinio fondo pervedimo į darbuotojų asmenines sąskaitas Lietuvos Respublikoje ar kitose valstybėse narėse įregistruotose kredito įstaigose (jų filialuose) apmokėti pagal šių kredito įstaigų (jų filialų) įkainius. Jeigu išmokos iš Garantinio fondo pervedamos į darbuotojų asmenines sąskaitas kitose negu Lietuvos Respublikoje ar kitose valstybėse narėse įregistruotose kredito įstaigose (jų filialuose), su šių išmokų pervedimu susijusios išlaidos atlyginamos iš jų gavėjui skirtų išmokų iš Garantinio fondo. Jeigu kredito pervedimui apmokėti naudojamos Garantinio fondo lėšos, kai išmokos iš Garantinio fondo pervedamos į darbuotojų asmenines sąskaitas kitose negu Lietuvos Respublikoje ar kitose valstybėse narėse įsteigtose kredito įstaigose (jų filialuose), viršija darbuotojui skirtų išmokų iš Garantinio fondo sumą, išmokos iš Garantinio fondo šiam darbuotojui nepervedamos;

2) išlaidoms, susijusioms su paraiškų parengimu (darbdavio administratoriaus darbo daliniu apmokėjimu), apmokėti, kai bankroto byla nagrinėjama supaprastinto bankroto proceso tvarka. Šių išlaidų apmokėjimo tvarką ir dydžius (atsižvelgus į darbdavio administratoriaus darbo apimtį, paraiškos sudėtingumą, darbuotojų skaičių ir kita), neviršijančius trijų minimaliųjų mėnesinių algų sumos, nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

3. Garantinio fondo lėšos taip pat naudojamos Garantinio fondo administravimo išlaidoms apmokėti Garantinio fondo nuostatuose nustatyta tvarka ir laikinai laisvų Garantinio fondo lėšų investavimo išlaidoms apmokėti finansų ministro nustatyta tvarka.

7 straipsnis. Išmokų iš Garantinio fondo skaičiavimo tvarka

1. Išmokos iš Garantinio fondo skaičiuojamos pagal teismo nutartimi ar kreditorių susirinkimo nutarimu patvirtintus darbuotojų reikalavimus, susijusius su darbo santykiais, apskaičiuotus pagal personalo ir buhalterinės apskaitos dokumentus ir susidariusius iki teismo nutarties iškelti bankroto bylą ar kreditorių susirinkimo nutarimo bankroto procedūras vykdyti ne teismo tvarka priėmimo dienos ir laikotarpiu, kuris ne ilgesnis kaip du mėnesiai nuo teismo nutarties iškelti bankroto bylą ar kreditorių susirinkimo nutarimo bankroto procedūras vykdyti ne teismo tvarka priėmimo dienos. Išmokos, numatytos šio įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktuose, skaičiuojamos nutraukiant darbo sutartį.

2. Kai darbdavio administratorius pagrindžia, kad nėra šio straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų, pagal kuriuos skaičiuojamos išmokos iš Garantinio fondo, bet yra duomenų, patvirtinančių darbuotojų teisę gauti su darbo santykiais susijusią išmoką iš Garantinio fondo, darbuotojams skiriamos Garantinio fondo lėšos, kurių suma sudaro ne daugiau kaip tris minimaliąsias mėnesines algas.

3. Apskaičiuojant iš Garantinio fondo skiriamas lėšas, taikomas minimaliosios mėnesinės algos dydis, buvęs teismo nutarties iškelti bankroto bylą arba kreditorių susirinkimo nutarimo bankroto procedūras vykdyti ne teismo tvarka priėmimo dieną.

8 straipsnis. Garantinio fondo lėšų skyrimas

1. Garantinio fondo lėšos, kai darbdavys neturi pakankamai nuosavų lėšų atsiskaityti su darbuotojais, kurių reikalavimai yra patvirtinti teismo nutartimi ar kreditorių susirinkimo nutarimu, skiriamos pagal administratoriui pateiktą darbdavio administratoriaus paraišką.

2. Paraiškoje nurodoma suma, kurią darbdavys skolingas darbuotojams, prašoma skirti išmokų iš Garantinio fondo suma, darbuotojų, kuriems prašoma skirti išmokas iš Garantinio fondo, sąrašai ir jiems prašomų skirti išmokų iš Garantinio fondo pagal išmokų rūšis sumos, prašomos skirti lėšos kredito pervedimams apmokėti, taip pat nurodomos su paraiškos parengimu susijusios išlaidos ir kiti Garantinio fondo nuostatuose nurodyti būtini duomenys ir pridedami dokumentai sprendimui dėl Garantinio fondo lėšų skyrimo priimti. Už paraiškoje nurodytų duomenų atitiktį personalo ir buhalterinės apskaitos dokumentams darbdavio administratorius atsako Įmonių bankroto įstatymo arba Fizinių asmenų bankroto įstatymo nustatyta tvarka.

3. Darbdavio administratorius paraišką administratoriui pateikia per vieną mėnesį nuo teismo nutarties patvirtinti kreditorių reikalavimus įsiteisėjimo dienos ar kreditorių susirinkimo nutarimo patvirtinti kreditorių reikalavimus priėmimo dienos.

4. Administratorius ne vėliau kaip per dvidešimt dienų nuo paraiškos gavimo dienos išnagrinėja paraišką ir priima sprendimą dėl Garantinio fondo lėšų skyrimo. Jeigu administratorius, per dvidešimt dienų nuo paraiškos gavimo dienos išnagrinėjęs paraišką, nustato, kad visiems ar daliai darbuotojų išmokos iš Garantinio fondo turi būti neskiriamos šio straipsnio 5 dalyje nustatytais pagrindais, sprendimo projektas kitą darbo dieną turi būti pateiktas Tarybai pritarti. Taryba ne vėliau kaip per penkias darbo dienas nuo sprendimo projekto gavimo iš administratoriaus dienos priima sprendimą dėl pritarimo sprendimo dėl Garantinio fondo lėšų skyrimo projektui. Šiuo atveju administratorius sprendimą dėl Garantinio fondo lėšų skyrimo priima per dvi darbo dienas nuo Tarybos sprendimo priėmimo.

5. Išmokos iš Garantinio fondo neskiriamos:

1) darbuotojui, kuriam pačiam arba kartu su jo artimaisiais giminaičiais ar sutuoktiniu ne mažiau kaip vienus metus per pastaruosius dvidešimt keturis mėnesius iki teismo nutarties iškelti bankroto bylą ar kreditorių susirinkimo nutarimo bankroto procedūras vykdyti ne teismo tvarka priėmimo dienos nuosavybės teise priklausė daugiau kaip 50 procentų įmonės akcijų (dalių, pajų);

2) darbuotojui, kuriam išmokos, analogiškos šio įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje nurodytoms išmokoms iš Garantinio fondo, buvo skirtos kitų valstybių narių institucijų, atliekančių garantijų institucijų funkcijas. Jeigu šiame punkte nurodytam darbuotojui buvo skirtos išmokos iš Garantinio fondo, Taryba priima sprendimą dėl darbuotojui skirtų išmokų iš Garantinio fondo grąžinimo. Šios išmokos iš Garantinio fondo grąžinamos Vyriausybės nustatyta tvarka.

6. Administratoriaus sprendimai gali būti skundžiami Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

7. Administratorius, priėmęs sprendimą dėl Garantinio fondo lėšų skyrimo, su darbdavio administratoriumi sudaro Garantinio fondo lėšų pervedimo sutartį (toliau – sutartis). Šioje sutartyje turi būti nurodyta skiriama Garantinio fondo lėšų suma, jų naudojimo tvarka, sąskaita, į kurią turi būti pervestos skiriamos Garantinio fondo lėšos, informacija apie šio įstatymo 6 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytą atvejį dėl išmokų iš Garantinio fondo nepervedimo, administratoriaus ir darbdavio administratoriaus įsipareigojimai ir atsakomybė.

8. Darbdavio administratorius ne vėliau kaip per trisdešimt dienų nuo Garantinio fondo lėšų pervedimo į sutartyje nurodytą sąskaitą dienos perveda darbuotojams jiems skirtas išmokas. Pervestos ir pagal paskirtį nepanaudotos Garantinio fondo lėšos ne vėliau kaip per penkias darbo

dienas nuo šioje dalyje nurodyto termino pabaigos grąžinamos į valstybės iždo bendrąją sąskaitą. Laiku negrąžinus nepanaudotų Garantinio fondo lėšų, darbdavio administratorius moka delspinigius pagal finansų ministro nustatytą delspinigių normą, taikomą už pavėluotą mokesčių mokėjimą. Delspinigių suma pervedama į Garantinį fondą.

9. Grąžinus į valstybės iždo bendrąją sąskaitą pervestas ir pagal paskirtį nepanaudotas Garantinio fondo lėšas, taip pat šio įstatymo 6 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytu atveju, kai išmokos iš Garantinio fondo nepervedamos, darbuotojams išmokos iš Garantinio fondo mokamos Vyriausybės nustatyta tvarka. Darbuotojai dėl šioje dalyje nurodytų išmokų iš Garantinio fondo mokėjimo turi teisę kreiptis ne vėliau kaip per trejus metus nuo sprendimo dėl Garantinio fondo lėšų skyrimo priėmimo dienos.

10. Patvirtinta darbuotojų reikalavimų, susijusių su darbo santykiais, suma mažinama iš Garantinio fondo sumokėtos išmokos suma. Administratorius turi atgręžtinio reikalavimo teisę išieškoti šią sumą iš darbdavio. Administratoriaus reikalavimai tenkinami Įmonių bankroto įstatymo ir Fizinių asmenų bankroto įstatymo nustatyta tvarka.

11. Darbuotojai nepraranda teisės gauti išmokas iš Garantinio fondo darbdaviui į Garantinį fondą nesumokėjus šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytų įmokų.

III SKYRIUS
PAPILDOMOS FINANSINĖS GARANTIJOS ILGALAIKIO DARBO ATVEJU

9 straipsnis. Ilgalaikio darbo išmoka

1. Teisę į ilgalaikio darbo išmoką turi asmuo, kurio darbo santykiai pagal nutraukiamą darbo sutartį su Lietuvos Respublikos jurisdikcijoje esančiu darbdaviu atleidimo iš darbo dieną nepertraukiamai tęsėsi daugiau negu penkerius metus ir kuris yra atleistas iš darbo Darbo kodekso 57 straipsnyje nurodytu pagrindu.

2. Ilgalaikio darbo išmoka šio straipsnio 1 dalyje nurodytiems asmenims, išskyrus iš biudžetinių įstaigų ir Lietuvos banko atleistus asmenis, mokama iš Ilgalaikio darbo išmokų fondo. Šiame įstatyme nustatytomis sąlygomis šio straipsnio 1 dalyje nurodytiems iš biudžetinių įstaigų ir Lietuvos banko atleistiems asmenims šiame įstatyme nustatyto dydžio ilgalaikio darbo išmokas moka juos atleidęs darbdavys.

10 straipsnis. Ilgalaikio darbo išmokos apskaičiavimo tvarka

1. Teisę į ilgalaikio darbo išmoką turinčiam darbuotojui, jį atleidus iš darbo ir kai tarp jo ir darbdavio per trijų mėnesių laikotarpį po atleidimo nesudaroma nauja darbo sutartis, iš Ilgalaikio darbo išmokų fondo skiriama:

1) jo vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio dydžio ilgalaikio darbo išmoka – kai darbo santykiai su darbdaviu atleidimo iš darbo dieną tęsėsi nuo penkerių iki dešimt metų;

2) dviejų jo vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių dydžio ilgalaikio darbo išmoka – kai darbo santykiai su darbdaviu atleidimo iš darbo dieną tęsėsi nuo dešimt iki dvidešimt metų;

3) trijų jo vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių dydžio ilgalaikio darbo išmoka – kai darbo santykiai su darbdaviu atleidimo iš darbo dieną tęsėsi dvidešimt ir daugiau metų.

2. Nustatant šio straipsnio 1 dalyje nurodytą ilgalaikio darbo išmokos dydį, darbuotojo vieno mėnesinio darbo užmokesčio dydis apskaičiuojamas remiantis Lietuvos Respublikos apdraustųjų valstybiniu socialiniu draudimu ir valstybinio socialinio draudimo išmokų gavėjų registro (toliau – Registras) duomenimis pagal tam darbuotojui už praėjusių dvylika mėnesių, buvusių prieš darbuotojo atleidimo mėnesį, priskaičiuotų su darbo santykiais susijusių pajamų, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, vidurkį.

11 straipsnis. Ilgalaikio darbo išmokų skyrimo ir mokėjimo tvarka

1. Ilgalaikio darbo išmokos šio įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nurodytiems darbuotojams (išskyrus iš biudžetinių įstaigų ir Lietuvos banko atleistus asmenis), kurie ne vėliau kaip per šešis mėnesius po atleidimo iš darbo kreipėsi Ilgalaikio darbo išmokų fondo nuostatuose (toliau – IDIF nuostatai) nustatyta tvarka į administratorių, skiriamos ne anksčiau kaip praėjus trims mėnesiams nuo atleidimo dienos. Ilgalaikio darbo išmokos yra mokamos IDIF nuostatuose nustatyta tvarka už praėjusį mėnesį ne rečiau kaip kartą per mėnesį tol, kol išmokama visa darbuotojui paskirta šios išmokos suma, apskaičiuota šio įstatymo 10 straipsnyje nustatyta tvarka. Ilgalaikio darbo išmokos iš biudžetinių įstaigų ir Lietuvos banko atleistiems darbuotojams darbdavio skiriamos ir mokamos *mutatis mutandis* šiame įstatyme ir IDIF nuostatuose nustatyta tvarka.

2. Ilgalaikio darbo išmokos skiriamos darbuotoją atleidus iš darbo, tai yra tuo atveju, kai tarp jo ir darbdavio per tris mėnesius po atleidimo iš darbo nesudaroma nauja darbo sutartis. Po ilgalaikio darbo išmokos paskyrimo nustačius, kad tarp darbuotojo ir darbdavio per tris mėnesius po atleidimo iš darbo buvo sudaryta nauja darbo sutartis, darbuotojui skirtos ilgalaikio darbo išmokos grąžinamos į Ilgalaikio darbo išmokų fondą IDIF nuostatuose nustatyta tvarka.

3. Ilgalaikio darbo išmokoms skirti reikalingi duomenys tikrinami naudojantis Registru ir kitomis reikalingomis duomenų bazėmis bei kita informacija.

4. Ilgalaikio darbo išmokų skyrimo ir mokėjimo tvarka nustatoma IDIF nuostatuose.

12 straipsnis. Ilgalaikio darbo išmokų grąžinimas

Ilgalaikio darbo išmoka IDIF nuostatuose nustatyta tvarka yra grąžinama į Ilgalaikio darbo išmokų fondą, kai:

1) buvo pateikti neteisingi duomenys;

2) tarp darbuotojo ir darbdavio per tris mėnesius po atleidimo iš darbo buvo sudaryta nauja darbo sutartis;

3) darbo ginčą nagrinėjančio organo įsiteisėjusiu sprendimu atleidimas iš darbo buvo pripažintas neteisėtu.

13 straipsnis. Ilgalaikio darbo išmokų fondo paskirtis ir administravimas

1. Ilgalaikio darbo išmokų fondas yra valstybės išteklių fondas, skirtas šio įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nurodytų asmenų papildomoms finansinėms garantijoms užtikrinti.

2. Ilgalaikio darbo išmokų fondą administruoja Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir kitos Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos, vadovaudamosi IDIF nuostatais.

3. Ilgalaikio darbo išmokų fondas administruojamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, šiuo ir kitais įstatymais, IDIF nuostatais ir kitais teisės aktais.

4. Ilgalaikio darbo išmokų fondo nuostatus tvirtina Vyriausybė.

14 straipsnis. Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšos

1. Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšas sudaro:

1) darbdavių mokamos šio straipsnio 3 dalyje nustatytos piniginės įmokos į Ilgalaikio darbo išmokų fondą;

2) delspinigiai, palūkanos ir baudos;

3) fizinių ir juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių savanoriškos įmokos;

4) pajamos už investuotas laikinai laisvas lėšas;

5) kitos teisėtai gautos lėšos.

2. Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšos kaupiamos ir saugomos valstybės iždo bendrojoje sąskaitoje šiame įstatyme ir IDIF nuostatuose nustatyta tvarka.

3. Darbdaviai, išskyrus biudžetines įstaigas ir Lietuvos banką, į Ilgalaikio darbo išmokų fondą moka 0,5 procento nuo Valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka apskaičiuotų pajamų, nuo kurių skaičiuojamos socialinio draudimo įmokos, dydžio įmokas.

4. Laikinai laisvas Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšas valdo ir sprendimus dėl šių lėšų investavimo finansų ministro nustatyta tvarka priima Finansų ministerija, garantuodama, kad reikalingos investuotos lėšos, taip pat investavimo metu gautos pajamos būtų laiku grąžinamos į valstybės iždo bendrąją sąskaitą ilgalaikio darbo išmokų mokėjimo tęstinumui užtikrinti. Laikinai laisvomis Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšomis laikomos valstybės iždo bendrojoje sąskaitoje esančios Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšos, kurios laikinai neskiriamos ilgalaikio darbo išmokoms mokėti, nenaudojamos banko operacijoms, taip pat Ilgalaikio darbo išmokų

fondo administravimo ir laikinai laisvų Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšų investavimo išlaidoms apmokėti.

5. Jeigu ilgalaikio darbo išmokoms mokėti Ilgalaikio darbo išmokų fonde trūksta lėšų, Tarybos sprendimu ilgalaikio darbo išmokoms gali būti naudojamos lėšos iš Garantinio fondo. Ilgalaikio darbo išmokoms mokėti panaudota Garantinio fondo lėšų suma turi būti atkurta iš Ilgalaikio darbo išmokų fondo įmokų.

15 straipsnis. Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšų naudojimas

Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšos naudojamos:

1) ilgalaikio darbo išmokoms;

2) įmokų į Ilgalaikio darbo išmokų fondą administravimo, Ilgalaikio darbo išmokų fondo administravimo ir valdymo išlaidoms apmokėti;

3) laikinai laisvų lėšų investavimo išlaidoms apmokėti;

4) Ilgalaikio darbo išmokų fondo įsipareigojimams padengti;

5) Garantinio fondo lėšų sumai, susidariusiai dėl šio įstatymo 14 straipsnio 5 dalyje nurodytos priežasties, atkurti.

16 straipsnis. Ilgalaikio darbo išmokų duomenų bazė

1. Ilgalaikio darbo išmokų duomenų bazė yra duomenų bazė, kurioje registruojami ilgalaikio darbo išmokų gavėjai, renkami, kaupiami, apdorojami, sisteminami, saugomi, naudojami ir asmens duomenų apsaugą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka teikiami fiziniams ir juridiniams asmenims duomenų bazės duomenys ir jų pagrindu sudaryti dokumentai, susiję su ilgalaikio darbo išmokų gavėjais, atliekami kiti duomenų tvarkymo veiksmai. Ilgalaikio darbo išmokų duomenų bazės paskirtis, naudojimas ir valdymas reglamentuoti Ilgalaikio darbo išmokų duomenų bazės nuostatuose.

2. Ilgalaikio darbo išmokų duomenų bazės nuostatus tvirtina administratorius.

3. Ilgalaikio darbo išmokų duomenų bazę valdo ir administruoja administratorius, vadovaudamasis Ilgalaikio darbo išmokų duomenų bazės nuostatais.

IV SKYRIUS
DUOMENŲ APIE APSKAIČIUOTAS ĮMOKAS PATEIKIMAS, ĮMOKŲ MOKĖJIMAS, ATSAKOMYBĖ UŽ MOKĖJIMO PAŽEIDIMUS

17 straipsnis. Duomenų apie apskaičiuotas įmokas pateikimas ir įmokų mokėjimas

1. Įmokos apskaičiuojamos ir mokamos, duomenys apie apskaičiuotas įmokas teikiami *mutatis mutandis* laikantis Valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatytos tvarkos ir terminų.

2. Įmokas administruoja įmokų administratorius Valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka. Per mėnesį surinktas (išieškotas) įmokas į Garantinį fondą ir į Ilgalaikio darbo išmokų fondą ir su jomis susijusias šio įstatymo 18 straipsnio 1 dalyje nurodytas sumas Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pasibaigus mėnesiui per tris darbo dienas finansų ministro nustatyta tvarka perveda į valstybės iždo bendrąją sąskaitą.

18 straipsnis. Atsakomybė už įmokų mokėjimo pažeidimus

1. Pažeidus šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje nurodytą įmokų skaičiavimo ir mokėjimo tvarką, baudos skiriamos, palūkanos ir delspinigiai skaičiuojami Valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka.

2. Jeigu Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos šio įstatymo 17 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka neperveda surinktų (išieškotų) įmokų, ji moka delspinigius pagal finansų ministro nustatytą delspinigių normą, taikomą už pavėluotą mokesčių mokėjimą.

V SKYRIUS
GARANTINIO FONDO IR ILGALAIKIO DARBO IŠMOKŲ FONDO LĖŠŲ ADMINISTRAVIMAS IR FINANSŲ KONTROLĖ

19 straipsnis. Administratoriaus funkcijos

Administratorius atlieka šias funkcijas:

1) Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka nagrinėja paraiškas, priima sprendimus dėl Garantinio fondo lėšų skyrimo, šio įstatymo 8 straipsnio 4 dalyje numatytais atvejais teikia sprendimo dėl Garantinio fondo lėšų skyrimo projektą Tarybai pritarti;

2) Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka savo interneto svetainėje skelbia informaciją apie paraiškų nagrinėjimo eigą;

3) Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka sudaro sutartis su darbdavių administratoriais;

4) IDIF nuostatuose nustatyta tvarka priima sprendimus dėl ilgalaikio darbo išmokų skyrimo ir mokėjimo;

5) rengia ir teikia Tarybai Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšų sąmatų projektus, taip pat Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo metinių finansinių ataskaitų rinkinius;

6) rengia ir teikia Tarybai ketvirčio ir metinę veiklos ataskaitas ir skelbia jas savo interneto svetainėje;

7) tvirtina paraiškos ir sutarties pavyzdines formas, rekomendacijas dėl paraiškų pildymo ir teikimo ir skelbia jas savo interneto svetainėje;

8) Tarybos prašymu teikia informaciją apie išmokų iš Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo skyrimą, Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšų sąmatos vykdymą ir kitais Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo administravimo klausimais;

9) bendradarbiauja su valstybių narių institucijomis, atliekančiomis garantijų institucijų funkcijas, ir teisės aktų nustatyta tvarka teikia joms ir Europos Komisijai informaciją;

10) tvarko informaciją apie Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšų naudojimą;

11) valdo ir administruoja Ilgalaikio darbo išmokų duomenų bazę;

12) teikia pasiūlymus Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai dėl Garantinio fondo nuostatų ir IDIF nuostatų pakeitimo;

13) techniškai aptarnauja Tarybą;

14) atstovauja Garantiniam fondui ir Ilgalaikio darbo išmokų fondui palaikant santykius su trečiaisiais asmenimis;

15) atlieka kitas Garantinio fondo nuostatuose ir IDIF nuostatuose nustatytas funkcijas.

20 straipsnis. Taryba

1. Taryba prižiūri administratoriaus veiklą.

2. Tarybos funkcijas atlieka Valstybinio socialinio draudimo fondo taryba.

3. Taryba veikia pagal pačios patvirtintą Tarybos darbo reglamentą.

4. Taryba atlieka šias funkcijas:

1) šio įstatymo 8 straipsnio 4 dalyje nustatytais atvejais priima sprendimus dėl pritarimo sprendimų dėl Garantinio fondo lėšų skyrimo projektams;

2) pritaria Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšų sąmatos projektui, taip pat Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo metinių ataskaitų rinkiniui;

3) svarsto ketvirčio ir metinę administratoriaus veiklos ataskaitas ir teikia pasiūlymus dėl Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo administravimo;

4) tvirtina metinę Tarybos veiklos ataskaitą;

5) teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo sudarymo, taip pat dėl išmokų iš Garantinio fondo maksimalių dydžių;

6) priima sprendimus kitais Ilgalaikio darbo išmokų fondo veiklos klausimais;

7) kai yra šiame įstatyme nustatytos sąlygos, priima sprendimus dėl galimybės panaudoti Garantinio fondo lėšas ilgalaikio darbo išmokoms mokėti ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšas išmokoms iš Garantinio fondo mokėti;

8) atlieka kitas Garantinio fondo nuostatuose ir IDIF nuostatuose nustatytas funkcijas.

21 straipsnis. Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo atskaitomybė ir finansų kontrolė

1. Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšų sąmatas, taip pat Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo metinių ataskaitų rinkinius tvirtina Lietuvos Respublikos Seimas (toliau – Seimas) Vyriausybės teikimu.

2. Vyriausybė Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšų sąmatų projektus teikia Seimui tvirtinti kartu su atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu Lietuvos Respublikos Seimo statute nustatyta tvarka ir terminais.

3. Jeigu ateinančių metų Garantinio fondo lėšų sąmata nepatvirtinama iki einamųjų metų pabaigos, Garantinio fondo lėšos, skiriamos vadovaujantis šio įstatymo 6 straipsniu, metų pradžioje iki Garantinio fondo lėšų sąmatos patvirtinimo kiekvieną mėnesį negali viršyti 1/12 praėjusiais metais skirtų Garantinio fondo lėšų. Jeigu ateinančių metų Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšų sąmata nepatvirtinama iki einamųjų metų pabaigos, Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšos, skiriamos vadovaujantis šio įstatymo 15 straipsniu, metų pradžioje iki Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšų sąmatos patvirtinimo kiekvieną mėnesį negali viršyti 1/12 praėjusiais metais skirtų Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšų.

4. Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo metinių ataskaitų rinkinio sudarymą, teikimą, tvirtinimą ir skelbimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas.

5. Valstybės kontrolė kiekvienais metais atlieka Garantinio fondo ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo metinių ataskaitų rinkinio auditą ir parengia audito išvadą.

VI SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas, išskyrus 24 straipsnio 1 dalį, įsigalioja 2017 m. sausio 1 d.

23 straipsnis. Įstatymo pripažinimas netekusiu galios

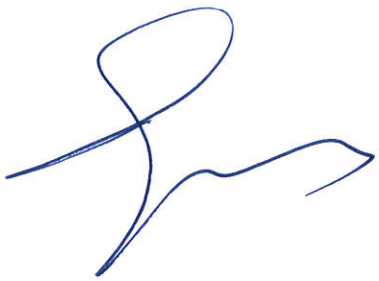
Įsigaliojus šiam įstatymui, netenka galios Lietuvos Respublikos garantinio fondo įstatymas Nr. VIII-1926 su visais pakeitimais ir papildymais.

24 straipsnis. Įstatymo įgyvendinimas

1. Vyriausybė iki 2016 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

2. Išmokos iš Garantinio fondo pagal paraiškas, pateiktas iki 2016 m. gruodžio 31 d., skiriamos ir mokamos laikantis iki šio įstatymo įsigaliojimo galiojusių teisės aktų nuostatų.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė

Lietuvos Respublikos
garantijų darbuotojams jų
darbdaviui tapus nemokiam ir
ilgalaikio darbo išmokų įstatymo
priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/94/EB dėl darbuotojų apsaugos jų darbdaviui tapus nemokiam (OL 2008 L 283, p. 36).
